IOANNIS ADOLPHI WEDELII

FACVLTATIS MEDICAE
H. T.
DECANI

PROPEMPTICON INAVGVRALE
DE

REMORA NOVA SIMPLICISSIMA ET PARATV FACILLIMA.

IENAE
LITTERIS RITTERIANIS.

I. N. I.

REMORAM, ſeu machinam, qua corpora, funiculo alligata, ad certum punctum vel eleuata, vel depreſſa, vel ad alterutrum latus mota, in eodem firmiter detinentur, ante decem hoſce annos publico communicauimus, eiusque vſum in tubis opticis dirigendis, aliisque præſtandis, poſtmodum, occaſione data, exhibuimus.

Cum autem ſimilem machinam, adhuc ſimpliciorem, & paratu longe faciliorem, excogitauerimus, eandem breuiter iam deſcribere, conſultum duximus.

Eſt autem hæc nihil aliud quam cylindrus ligneus, proportionatæ craſſitudinis, horizontali in ſitu ita firmatus, vt volui nequeat. Huic ſemel circumuoluitur funiculus, qui corpori eleuando, vel deprimendo, vel ad latus mouendo, vna extremitate alligatus eſt, eiusque motum, ſi trahatur, ad definitum punctum præſtat. Illi vero funiculi parti, quæ a cylindro horizontem verſus dependet, appenditur pondus, quod dimidium circiter grauitatis habeat corporis mouendi, vel etiam æqualem. Atque his factis parata erit noſtra machina.

Quodſi enim eleuare corpus funiculo alligatum volumus, eam funiculi partem, quæ prope cylindrum, verſus corpus mouendum, exiſtit, manu apprehendimus & cylindrum verſus trahimus eo vſque, quousque placet, remota hinc manu, immotum & firmum in illo puncto iterum permanebit corpus, ad quod perductum eſt. Nam hac ipſa tractione, prope cylindrum facta, particula funiculi, cylindro circumuoluta, a pondere appenſo deorſum trahitur, ob reſiſtentiam a manu trahente in oppoſita

 parte

parte ablatam, quæ, cessante actione manus, statim redit, adeoque in hoc statu corpus eleuatum persistere cogitur. Pondus enim, cum vel minorem, vel æqualem grauitatem corporis eleuati habeat, motum huic conciliare non valet; Corpus vero eleuatum, licet etiam duplo maiorem haberet grauitatem, quam pondus, ex opposito latere appensum, eleuare pondus, adeoque ipsum moueri, haud potest, cum frictio, quæ per circumuolutum cylindro funiculum vna cum pondere fit, maiorem resistentiam præbeat. Sequitur ergo, vt in desiderato puncto collocatum corpus perstet.

Sin autem ad desideratum punctum depressum corpus velimus, funiculi ea pars, quæ infra cylindrum versus pondus, non longe a cylindro, hæret, apprehendenda manu est, & cylindrum versus trahenda, adeoque pondus appensum eleuandum. Hoc ipso autem fit, vt, resistentia hic ablata, corpus deprimendum particulam funiculi circumuoluti pondere suo superet, & ad desideratum punctum descendat, pro lubitu trahentis. Simulac vero manus trahere cessat, resistentia, adeoque & quies, redit. Igitur effectus desideratus obtinetur.

Ad latera si corpus mouere, & in definito puncto detinere, velimus, nouus adhuc cylindrus eodem modo adhiberi, & funiculus alius, pro hac directione, corpori mouendo & cylindro applicari debet, & nisus corpori dicto in contrariam partem conciliandus tunc est, quod vel situ corporis ad hanc rem apto, vel, pondus ipsi, in contrariam partem trahens, mediante alio adhuc funiculo iungendo, obtinetur.

Frictio funiculi, cylindro circumuoluti, & vtrinque tensi, tanta est, vt, licet corporis mouendi pondus duplo maius, quam ponderis altero extremo funiculi appensi sit, eleuationem tamen minoris efficere haud possit. Quando autem tractione funiculi, manu versus cylindrum facta, tensio eiusdem ex hoc latere tollitur, pars circumuoluti funiculi minimam habet frictionem, ergo a pondere

dere oppoſito facillime ſuperatur, & fit hinc motus, illa autem ceſſante, ceſſat motus.

Experimentis inſtitutis cum cylindro ligneo & funiculo ſemel circumuoluto, pondere in qualibet funiculi extremitate appenſo, deprehendimus in cylindro, cuius diameter $\frac{3}{4}$ digiti habet, & vnius lateris pondus LX. drachmis æquale, alterius autem lateris pondus IV. tantum drachmarum, frictionem inde factam præſtitiſſe, vt drachmæ IV. illas oppoſiti lateris drachmas LX. quietas ſuſtinerent. In cylindro autem ex eodem ligno parato, & diametrum $3\frac{1}{2}$ digitum habente, pondus duarum drachmarum, alterius lateris pondus LX. drachmarum ſuſtinuit. Quo magis autem pondus minus augetur, eo maior fit frictio & reſiſtentia, vnde, ſi vtrumque pondus æquale euadat, ſumma fit, ſub hac quantitate ponderum, frictio & reſiſtentia.

Loco cylindri lignei etiam adhibuimus cochleam marem ligneam, cuius crena tanta eſt, vt recipere funiculum commode queat. Et eodem modo ſemel circumuolutus funiculus maiorem adhuc frictionem cum præſtet, & motus deſideratus tractione funiculi, manu iam recenſito modo facta, facillime obtineatur, conſultius hoc duximus.

Vlteriorem huius machinæ explicationem proxime, volente Deo, addemus, cum iam ob temporis penuriam id facere haud liceat.

Proferre hæc voluimus occaſione diſſertationis inauguralis DE INCVBO clariſſimi medicinæ Doctorandi

DANIELIS TEXTORIS.

Solum huic contigit natale Nagy Palugya, vicus Hungariæ ſuperioris, in comitatu Lyptouienſi, eiusque in meditullio quaſi ſitus, vbi anno MDCCXV. d. XIV. Decembr. primam adſpexit lucem, patre Viro Reuerendo IOANNE TEXTORIS, qui, quæ Dei eſt clementia, adhuc actiones

eius prudenter dirigit: matre vero ANNA, e ſtirpe MATTHAESIORVM oriunda, iam pie defuncta. Optimis hiſce parentibus prima, eaque præcipua, fuit cura, vt noſter fundamentis religionis Chriſtianæ, bonisque moribus, ſtatim ab incunabulis imbueretur. Simulac vero per ætatem licuit, priuatæ publica acceſſit inſtitutio, dum Scholam ibidem florentem frequentauit. Huic tunc Vir Clar. atque Doctiſſ. Dn. GEORGIVS BVCHOLTZ ſumma cum laude præfuit, quo Cæſareopolim, ad obeundum Rectoris atque Diaconi Bohemicæ nationis munus, euocato, Vir Clar. atque Doctiſſ. Dn. BOHVRADIVS, ſucceſſor eiusdem fuit. Poſtquam vero & hic in Piſonienſium Gymnaſio celeberrimo vices Conrectoris ſubiit, noſter, iuſſu parentum, Osgyaninum, vt Hungaricam addiſceret linguam, anno ætatis IX. petiit. Anno vno & dimidio præterlapſo, in patriam rediens Cæſareopolim, partim idiomatis Germanici gratia, partim ſtudiorum continuandorum cauſa, adire iuſſus fuit. Ibi per biennium ſupra nominatus Vir Clariſſ. BVCHOLTZIVS, cuius cineres adhuc veneratur, eundem vlterius formauit. Inde reuocatus, annum decimum agens, vt fratrem lectiſſimum, MICHAELEM TEXTORIS, Piſonium ſequeretur, mandatum accepit. Sic itaque occaſionem, in litteris humanioribus proficiendi, habuit vberrimam. Præceptores enim eidem obtigerunt, quos parentum loco nunc quoque ſuſpicit, & eruditi & fidi, Clariſſ. atque Doctiſſ. PESKO, Subrector: Clariſſ. atque Doctiſſ. Dn. IOANNES SZASZKY, Conrector, & Clariſſ. ac Doctiſſ. GVILIELMVS FRIDERICVS BEER, Rector Gymnaſii Piſonienſium florentiſſimi. Ea quoque ipſi contigit felicitas, vt, priusquam locum hunc amœniſſimum deſereret, hoſpitio atque menſa Viri Maxime Reuerendi, MATTHIAE BELII, Hiſtorici patrii, Patroni ſui multum colendi fuerit vſus, ex cuius ſermonibus doctiſſimis magnam acceſſionem ſtudiis ſuis fuiſſe factam, grata agnoſcit mente. Quoties apud parentes ſuos clariſſimos commoratus eſt,

ex conuersatione pariter ac lectionibus Viri Doctiss. Dn. BARANTAI, Rectoris, de Schola patria optime meriti, fructus in se redundasse haud contemnendos, gratus fatetur. Pertractatis ita, per Dei gratiam, intra patrios lares, studiis, desiderium ad Medicinae adita perueniendi patri & fratri patefecit; consenserunt lubenter &, vt almam hanc Salanam eligeret, suaserunt. Adiit igitur Musarum hocce domicilium anno post recuperatam salutem MDCC XXXVII. d. XIV. Maii, & a Pro-Rectore tunc Magnifico IOANNE GEORGIO ESTOR, IC. Consiliario Aulico Saxonico & Professore Iuris Ordinario, Tribunalis Serenissimorum Saxoniae Ducum, quod hic est, nec non Facultatis Iuridicae, item Scabinatus Collegii, & Concilii arctioris Adsessore celeberrimo, in numerum ciuium receptus est.

Medicas itaque vt tanto facilius caperet disciplinas, philosophicis studiis primum hic dedit operam. Logicam & Metaphysicam ex ore Excellent. Dn. REVSCHII, tam publice, quam priuatim, hausit doctrinam. In Mathesi pura sectatus est Virum Summe Reuerendum & Excellentissimum IOANNEM BERNHARDVM WIDEBVRGIVM. In Mathesi vero applicata & Physica theoretico-experimentali Illustrem GEORGIVM ERHARDVM HAMBERGERVM percepit sedulo.

His imbutus scientiis, omni studio tandem adnisus est, in studio medico vt progrederetur feliciter. Singulari hinc cum fructu Illustris TEICHMEYERI demonstrationibus publice habitis Osteologicis atque Botanicis, priuatim item Medicinae Legalis eruditissimae explanationi interfuit; quem etiam, diuersa cadauera humana vtriusque sexus artificiose in theatro anatomico secantem, vidit. Porro audiuit Illustrem SIMONEM PAVLVM HILSCHERVM, publice doctrinam Physiologicam, Pathologicam, Semioticam, ad ductum Boerhauii, profitentem, vt

&

& de Materia Medica, atque Præſcribendi Formulas. Maxime quoque ſibi commendatas habuit a iam laudato Illuſtri HAMBERGERO traditas ſolide diſciplinas, Anatomicas, Oſteologicas, Phyſiologicas, Pathologicas, Semioticas, Chirurgicas, Chimicas, de Materia Medica, Methodo Medendi & Præſcribendi Formulas. A meo quoque pependit ore, cum publice chimiam, methodum medendi, praxin ſpecialem febrium, & inflammationum, priuatim autem praxin medicam vniuerſam traderem.

Studiis ita cum ſedulo dederit operam, fructus diligentiæ abeſſe haud poſſunt. Merito itaque, vt medicinæ candidatis adſcriberetur, petiit. Deeſſe honeſto huic deſiderio noluit facultas noſtra, &, cum in examinibus, debite inſtitutis, optime ſteterit, decreuit, vt laudatam diſſertationem inauguralem ſub præſidio Illuſtris TEICHMETERI craſtina habeat die.

Solemni itaque huic actui vt MAGNIFICVS ACADEMIAE PRORECTOR, ILLVSTRISSIMI S. R. I. COMITES, PATRES ACADEMIAE EXCELLENTISSIMI, HOSPITES, omnis ordinis honoratiſſimi, & GENEROSISSIMI & NOBILISSIMI COMMILITONES, gratioſe & beneuole intereſſe dignentur, facultatis meæ nomine omnes atque ſingulos debita obſeruantia rogo. P. P. ſub Sigillo Facultatis Medicæ die XXV. Septembr.

M DCC XL.

(L. S.)